

Juliusz Słowacki , Grób Agamemnona

Grób Agamemnona

Niech fantastycznie lutnia nastrojona
Wtórjuje myśli posępnej i ciemnej,
Bom oto wstąpił w grób Agamemnona
I siedzę cichy w kopule podziemnej,
Co krwią Atrydów zwalana okrutną.
Serce zasnęło, lecz śni. Jak mi smutno!

[2]
O! jak daleko brzmi ta harfa złota,
Której mi tylko echo wieczne słychać!
Druidyczna to z głazów wielkich grota,
Gdzie wiatr przychodzi po szczelinach wzdychać
I ma Elektry głos - ta bieli płótno
I odzywa się z laurów: "Jak mi smutno!"

[3]
Tu po kamieniach z pracowną Arachną
Kłóci się wietrzyk i rwie jej przędzywo,
Tu cząbry smutne gór spalonych pachną,
Tu wiatr, obiegłszy górę ruin siwą,
Napędza nasion kwiatów - a te puchy
Chodzą i w grobie latają jak duchy,

[4]
Tu świerszcze polne, pomiędzy kamienie
Przed nadgrobowym pochowane słońcem,
Jakby mi chciały nakazać milczenie,
Sykają. Straszny jest rapsodu końcem
Owe sykanie, co się w grobach słyszy -
Jest objawieniem, hymnem, pieśnią ciszy.

[5]
O! cichy jestem jak wy, o Atrydzi!
Których popioły śpią pod świerszczów strażą.
Ani mię teraz moja małość wstydzi,
Ani się myśli tak jak orły ważą. 143
Głęboko jestem pokorny i cichy
Tu, w tym grobowcu sławy, zbrodni, pychy.

[6]
Nad drzwiami grobu, na granitu zrębie
Wyrasta dąbek w trójkącie z kamieni;
Posadziły go wróble lub gołębie
I listkami się czarnymi zieleni,
I słońca w ciemny grobowiec nie puszcza;
Zerwałem jeden liść z czarnego kuszczu;

[7]
Nie bronił mi go żaden duch ni mara,
Ani w gałązkach jęknęło widziadło,
Tylko się słońcu stała większa szpara
I wbiegło złote, i do nóg mi padło.
Zrazu myślałem, że ten, co się wdziera,
Blask - była struna to z harfy Homera;

[8]

I wyciągnąłem rękę na ciemności,
By ją ułowić i napiąć, i drżącą
Przymusić do łez i śpiewu, i złości
Nad wielkim niczym grobów i milczącą
Garstką popiołów - ale w moim ręku
Ta struna drgnęła i pękła bez jęku.

[9]

Tak więc - to los mój na grobowcach siadać
I szukać smutków błahych, wiotkich, kruchych.
To los mój senne królestwa posiadać,
Nieme mieć harfy i słuchaczów głuchych
Albo umarłych - i tak pełny wstrętu...
Na koń! chcę słońca, wichru i tętentu!

[10]

Na koń!... Tu łóżem suchego potoku,
Gdzie zamiast wody płynie laur różowy,
Ze łzą i z wielką błyskawicą w oku,
Jakby mię wichur gnał błyskawicowy,
Lecę, a koń się na powietrzu kładnie;
Jeśli napotka grób rycerzy - padnie... 144

[11]

Na Termopilach? - Nie, na Cheronei
Trzeba się memu załamać koniowi,
Bo jestem z kraju, gdzie widmo nadziei
Dla mało wiernych serc podobne snowi.
Więc jeśli koń mój w biegu się przestraszy,
To tej mogiły, co równa jest - naszej.

[12]

Mnie od mogiły termopilskiej gotów
Odgonić legion umarłych Spartanów,
Bo jestem z kraju smutnego ilotów,
Z kraju - gdzie rozpacz nie sypie kurhanów,
Z kraju - gdzie zawsze po dniach nieszczęśliwych
Zostaje smutne pól - rycerzy - żywych.

[13]

Na Termopilach ja się nie odważę
Osadzić konia w wąwozowym szlaku;
Bo tam być muszą tak patrzące twarze,
Że serce skruszy wstyd - w każdym Polaku.
Ja tam nie będę stał przed Grecji duchem -
Nie - pierwej skonam, niż tam iść - z łańcuchem.

[14]

Na Termopilach - jaką bym zdał sprawę,
Gdyby stanęli męże nad mogiłą
I pokazawszy mi swe piersi krwawe
Potem spytali wręcz: "Wiele was było?" -
Zapomnij, że jest długi wieków przedział. -
Gdyby spytali tak - cóż bym powiedział?

[15]

Na Termopilach, bez złotego pasa,
Bez czerwonego leży trup kontusza,
Ale jest nagi trup Leonidasa,
Jest w marmurowych kształtach piękna dusza;
I długo płakał lud takiej ofiary,
Ognia wonnego i rozbitej czary. 145

[16]

O Polsko! póki ty duszę anielską
Będziesz więziła w czerepie rubasznym,
Póty kat będzie rąbał twoje cielsko,
Póty nie będzie twój miecz zemsty straszny,
Póty mieć będziesz hyjenę na sobie
I grób - i oczy otworzone w grobie!

[17]

Zrzuć do ostatka te płachty ohydne,
Tę - Dejaniry palącą koszulę:
A wstań jak wielkie posągi bezwstydne,
Naga - w styksowym wykąpana mule,
Nowa - nagością żelazną bezczelna -
Nie zawstydzona niczym - nieśmiertelna!

[18]

Niech ku północy z cichej się mogiły
Podniesie naród i ludy przełęknie,
Że taki wielki posąg - z jednej bryły,
A tak hartowny, że w gromach nie pęknie,
Ale z piorunów ma ręce i wieniec,
Gardzący śmiercią wzrok - życia rumieniec.

[19]

Polsko! lecz ciebie błyskotkami łudzą;
Pawiem narodów byłaś i papugą,
A teraz jesteś służebnicą cudzą.
Choć wiem, że słowa te nie zadrzą długo
W sercu - gdzie nie trwa myśl nawet godziny,
Mówię - bom smutny - i sam pełen winy.[20]

Przeklnij - lecz ciebie przepędzi ma dusza
Jak eumenida - przez węzowe różgi,
Boś ty jedyny syn Prometeusza:
Sęp ci wyjada nie serce - lecz mózgi.
Choć muzę moją w twojej krwi zaszargam,
Sięgnę do wnętrza twych trzew - i zatargam... 146

[21]

Szczeknij z boleści i przeklinaj syna,
Lecz wiedz - że ręka przekleństw wyciągnięta
Nade mną - zwinie się w łęk jak gadzina
I z ramion ci się odkruszy zeschnięta,
I w proch ją czarne szatany rozchwycą;
Bo nie masz władzy przekląć - niewolnico!

[22]

Nie! nie, dopóki będziesz ręką drżąca
Zakrywać piersi puste, owdowiałe,
To ja nie klęknię, nawet przed klęczącą,
Boja mam inną, smutną matkę - chwałę,
Co mi ociera łzy płynące rzadko,
A i tę trzecią mam... co mi jest matką...

[23]

O najbiedniejsza! tobie z pól myceńskich
Chciałbym już posłać prochów moich urnę...
Wrzuć w proch ten - dwoje obrączek małżeńskich,
Zaklnij Dyjannę i duchy pochmurne,
Aby ci widzieć mnie raz pozwoliły
W promieniach... jam ci był drogi i miły.

[24]

Teraz nie jestem niczym - a te mary,
Co okrążyły mnie... wzywają dalej
I pokazują girlandy i gwary
Anielskich duchów... Pójdę... krew mnie pali;
Już osądzony, śpiewam jak łabędzie,
Lecz gdy cię dojdzie pieśń, co z tobą będzie!

[25]

Tyś uśmiechała się - to było wczora,
Kiedyś mię smutnym w dzień znalazła inny
Zapłakanego - nad śmiercią Hektora.
Nie był to głupi płacz - ani dziecinny,
Głupsze są teraz łzy... co lecą skorsze,
Gdy wspomnę los mój - ach! łzy stokroć gorsze. 147

[26]

Żurawie, co tam nad Koryntu górą
Rozciągnęłyście łańcuch ku północy,
Weźcie na skrzydła moją pieśń ponurą,
Zanieście z sobą... może przyszłej nocy
Kraj przelatywać będzie ta pieśń głucha,
Jak dzwon żałośny brzmiąc w krainach ducha.

[27]

Żurawie! wy, co w powietrze różane
Co rano długą wlatujecie szarfą,
Wyście mi były niegdyś ukochane,
Wyście jesienną moją były harfą!
Wy - i szumiące sosny nad grobami,
Gdzież się ja dzisiaj zobaczyłem z wami?

[28]

A jednak... jam to przeczuł w życia wiosnę,
Że będę kiedyś nieszczęsny i błędny...
Że może z serca niedoli urosnę
I będę z duchów miał wieniec podrzędny,
I z dziką kiedyś pożegnani tęsknotą
Wasz łańcuch - zorzą pochłonięty złotą.

[29]

Dziś ta godzina przyszła... bądźcie zdrowe!
Tam Archipelag mnie woła błękitny,
Tam Korynt trzyma koronową głowę,
A za Lepantem Parnas starożytny...
O muzo moja! jakże ty pozdrowisz
Górze, gdzie siedział Apollo i Jowisz?

[30]

O romantyczna muzo, na kolana!
Bo ja ukłony mam tu dla tej góry
Od lipy wonnej klasycznego Jana
I od śpiewaka dzieci i tonsury,
I od śpiewaka Potockich ogrojca,
I cichy... łzawy pokłon mego ojca.

[31]

Ja wiem, że teraz on jest przy mnie duchem,
Ale mu twarda śmierć zamknęła wargi;
Oto mi nawet szeleści nad uchem
Figowe drzewo... jakby - szmerem skargi...
Słyszę... głos mi już ojca niepamiętny,
Lecz jego musi to być głos - bo smętny.

[32]

Więc smutnym głosem i niedomówionym
Pozwala czasem śmierć mówić po śmierci.
Góro, co błyskasz księżycem czerwonym
Jak wulkan krwawy... o, pęknij na ćwierci...
Boś ty wyśmiana wróblów świergotaniem
Albo za wczesnym rannych kurów pianiem.